

УДК 930.25 (477.41-21 Переяслав):001-024.548 (092)

DOI

МАРТИНЮК ТЕТЯНА

докторка мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри музичного мистецтва і методики навчання Університету Григорія Сковороди (м. Переяслав Київської обл., Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5236-5990>

MARTYNIUK TETIANA

a Doctor of Art Studies, a professor, a head of the Musical Art and Teaching Methods Department at Hryhorii Skovoroda University (Pereiaslav, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5236-5990>

Бібліографічний опис:

Мартинюк, Т. (2022/2023) Науковий центр Юрія Бойка-Блохина: роздуми про семіосферу міста Переяслава. *Українське мистецтвознавство*, 20, 7–16.

Martyniuk, T. (2022/2023) Scientific Centre of Yurii Boiko-Blokhyn: Reflections on the Semiosphere of the City of Pereiaslav. *Ukrainian Art Studies*, 20, 7–16.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2023. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

НАУКОВИЙ ЦЕНТР ЮРІЯ БОЙКА-БЛОХИНА: РОЗДУМИ ПРО СЕМІОСФЕРУ МІСТА ПЕРЕЯСЛАВА

Анотація / Abstract

Семіосфера міста Переяслава Київської області визначається культурною інформацією, яку тривалий час генерує система міських музеїв. Сьогодні музейний комплекс утворюють 24 установи НІЕЗ «Переяслав». У семіотичному аспекті функціонування музейного комплексу увиразнює метаідею «місто-музей» і доводить високий культурний статус концепту «музей» у регіональній семіосфері.

Персоніфікованим культурним явищем є функціонування в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі Наукового центру Юрія Бойка-Блохина. Масив архівних матеріалів сприймається як важлива складова семіотичного простору регіональної музейної культури, який утворюється на основі наукової, творчої, особистісної комунікації хронологічно різних часів у межах родини Юрія та Дарини Блохиних і увиразнює транскультурну ідею «Україна у світі».

У статті розглянуто мистецьку складову життя та наукової творчості Ю. Бойка-Блохина. Доведено, що впродовж життя він цікавився українською драматургією у зв'язках з літературознавчою думкою. Любов до музики та співу отримав у дитинстві. Коло музичних інтересів додатково відтворюють випуски періодичного видання журналу музичного та мистецького життя «Вісті» («Herald») та розвідка П. Маценка «Дмитро Степанович Бортнянський і Максим Созонтович Березовський» з дарчим написом автора, представлені у фондах Центру.

Інтертекстуальність як важливий елемент семіосфери міста продукується в потужній громадській діяльності Дарини Бойко-Блохин як президента Німецько-українського наукового об'єднання імені проф. Ю. Бойка-Блохина.

Проведене дослідження засвідчує, що в семіосфері м. Переяслава простежується тенденція до ущільнення семіотичного простору регіональної музейної культури за рахунок появи нових культурних артефактів. Науковий центр Юрія Бойка-Блохіна Університету Григорія Сковороди в Переяславі сприяє наповненню семіосфери міста через активізацію її елементів: пам'яті культури, комунікації, ландшафт-текстів, інфосфери, інтертекстуальності як нових знакових систем, що збагачують семіотичний простір регіональної музейної культури. Діяльність Центру позитивно впливає на освітньо-виховний процес в Університеті та поза його межами, сприяє формуванню нових уявлень молоді про Україну, цілісність та безперервність національної культурної традиції, парадигму її євроінтеграційного розвитку.

Ключові слова: семіосфера міста, місто-музей, Переяслав, текст, фонди музею-архіву, концепт, інтертекстуальність, регіональна музейна культура.

The semiosphere of the city of Pereyaslav, Kyiv Region, is shaped by the cultural information continuously generated by its system of city museums. Today, the museum complex comprises 24 institutions that belong to the National Historical and Ethnographic Reserve "Pereyaslav." In the semiotic aspect, the functioning of this museum complex embodies the meta-concept of a "city-museum" and demonstrates the high cultural significance of the "museum" concept within the regional semiosphere.

A personalized cultural phenomenon is represented by the activity of the Yuriy Boyko-Blokhin Scientific Center at Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav. The extensive body of archival materials preserved there is regarded as an essential component of the semiotic space of regional museum culture. This space has been formed through the scientific, creative, and personal communication across different historical periods within the family of Yuriy and Daryna Boyko-Blokhin, reflecting the transcultural idea of "Ukraine in the world".

The article also examines the artistic dimension of Yuriy Boyko-Blokhin's life and scholarly work. Throughout his life, he maintained a deep interest in Ukrainian drama and its interrelations with literary scholarship. His love for music and singing originated in childhood. His musical interests are further illustrated by issues of the periodical "Visti" ("Herald"), dedicated to musical and artistic life, and by P. Matsenko's study "Dmytro Stepanovych Bortnyanskyi and Maksym Sozontovych Berezovskyi," containing the author's personal inscription – both preserved in the Center's collection.

Intertextuality, as an important element of the city's semiosphere, is manifested through the active public work of Daryna Boyko-Blokhin, president of the German-Ukrainian Scientific Association named after Prof. Yuriy Boyko-Blokhin.

The conducted research reveals a tendency toward the consolidation of the semiotic space of Pereyaslav's regional museum culture, stimulated by the emergence of new cultural artifacts. The Yuriy Boyko-Blokhin Scientific Center of Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav enriches the city's semiosphere by activating its key elements – cultural memory, communication, landscape texts, infosphere, and intertextuality – as new symbolic systems that expand the semiotic space of the region's museum culture. The Center's activities positively influence the educational process both within and beyond the University, contributing to the formation of young people's modern understanding of Ukraine, the continuity of its national cultural tradition, and the paradigm of its European integration development.

Keywords: city semiosphere, city-museum, Pereyaslav, text, museum-archive collections, concept, intertextuality, regional museum culture.

Семіосфера міста Переяслава Київської області значною мірою визначається культурною інформацією, яку тривалий час генерує система міських музеїв. Це, зокрема, музеї, що сьогодні утворюють музейний комплекс 24 установ НІЕЗ «Переяслав»: Музей народного одягу Середньої Наддніпрянщини кінця XIX – початку XX ст.,

Археологічний музей, Меморіальний музей академіка Володимира Гнатовича Заболотного, Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини, Меморіальний музей Г. С. Сковороди, Музей-діорама «Битва за Дніпро» в районі Переяслава і створення Букринського плацдарму восени 1943 року, Музей декоративно-ужиткового мистецтва Київщини, Музей класика єврейської літератури Шолом-Алейхема, Музей космосу, Музей М. М. Бенардоса, Музей архітектури давньоруського Переяслава, Музей історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини, Музей хліба, Музей історії Української православної церкви, Музей кобзарства, Музей українських обрядів, Музей народного сухопутного транспорту Середньої Наддніпрянщини, Музей «Поштова станція», Музей українського рушника, Музей козацької слави, Музей трипільської культури, Музей пам'яті Поліського району Київської області, Музей історії лісового господарства Середньої Наддніпрянщини, Музей Заповіту Т. Г. Шевченка.

У семіотичному аспекті функціонування музейного комплексу увиразнює мета-ідею «місто-музей» і доводить високий культурний статус концепту «музей» у семіосфері Переяславщини й України загалом. Як зазначає О. Лукашевич, «національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав» є одним із провідних і найбільших наукових та культурно-освітніх закладів України. Він існує на базі комплексу визначних пам'яток історії та культури, різноманітних музейних колекцій, що мають велике історичне і художнє значення» [10, с. 5].

Осмислюючи питання активності елементів семіосфери міста в контексті понять, інтерпретованих С. Зуєвим (пам'ять культури, семіосфера, комунікація, семіотичний та концептуалізований простір, ландшафт-текст, інфосфера, інтертекстуальність тощо), звернемо увагу на сучасну тенденцію в семіосфері Переяслава до ущільнення семіотичного простору регіональної музейної культури за рахунок появи нових культурних артефактів. «Міста найбільше за всі інші утворення асоціюються з особистістю, вони немов “персоніфікують” у собі замкнені простори. Оскільки вершині ієрархії – Центрові – притаманна надзвичайна семіотична насиченість, підвищення статусу міста пов'язане з активізацією його семіосфери, свідченням чого є продукування нових текстів і смислів» [5, с. 7].

Таким персоніфікованим явищем, яке в останнє десятиліття помітно збагатило семіотичний простір регіональної музейної культури, вважаємо функціонування в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі Музею-архіву родини Блохиних (Науковий центр Юрія Бойка-Блохина, далі – Центр). Його фонди відтворюють життя, наукову діяльність, діалогізацію двох видатних особистостей ХХ – початку ХХІ ст., легенд свого часу: літературознавця, політичного діяча, професора, доктора габілітованого, почесного академіка НАПН України Юрія Бойка-Блохина (25.03.1909, Миколаїв – 17.05.2002, Мюнхен) та літературознавця, кандидатки педагогічних наук, членкині-кореспондентки УВАН в Нью-Йорку, докторки філософії в галузі педагогіки, почесної професорки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Почесного академіка Академії наук вищої школи України, Почесного доктора ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», дійсного академіка Міжнародної академії богословських наук Дарини Тетеріної-Блохин (нар. 1946). Матеріали фонду були передані до Університету Дариною Блохин у 2004 році.

Фонди музею-архіву (книжковий і три тематичні фонди – архіви проф. Ю. Бойка-Блохина, проф. Д. Блохин та «Німецько-українського наукового об'єднання іме-

ні проф. Ю. Бойка-Блохина», створеного нею в Мюнхені 2002 р.) ніби відтворюють дух різних часів з погляду єдиного життя, «переказаного» двома особистостями: родинна бібліотека, рукописи та друковані різними мовами видані наукові твори, листи, особисті документи, видання українців в різних країнах тощо. Сьогодні масив архівних матеріалів сприймається як важлива складова семіотичного простору регіональної музейної культури, що утворюється на основі наукової, творчої, особистісної комунікації Юрія та Дарини Блохиних у межах хронологічно різних періодів і увиразнює транскультурну ідею «Україна у світі», водночас є проявом пам'яті української та європейської культури.

Матеріали, присвячені життю та діяльності проф. Ю. Бойка-Блохина, представлені у Фонді I (рукописи, автографи, листи, тексти лекцій з історії української та слов'янських літератур, прочитані в Українському вільному університеті та Мюнхенському університеті Людвіга-Максиміліана, епістолярій) та Фонді II (теки з підготовчими матеріалами до студій про творчість українських письменників, зокрема фрагменти-вирізки з раритетних для української науки закордонних часописів, рукописні анотації тощо). М. Малинка наголошує на тому, що вони «надають вагомій фактологічній відомості про наукову, політичну діяльність Ю. Бойка, допомагають повніше та глибше уявити життєву та творчу біографію митця, досягнути велич його постаті в історії, літературі, науці та політиці» [9, с. 208].

Відтворюючи життєвий, науковий і політичний шлях Ю. Бойка-Блохина, Д. Блохин надзвичайно детально висвітлює біографічні штрихи його наукової та політичної діяльності, активності в довоєнні (ідеться про війну 1941–1945 рр.) роки в Україні, у післявоєнні роки – у Мюнхені. Окремо представлено діяльність професора як проректора, ректора в Українському вільному університеті та Мюнхенському університеті Людвіга-Максиміліана (з 1962 р. – до кінця життя), а також визначного українського та німецького вченого, політичного, громадського, релігійного діяча, засновника й голови Об'єднання українських письменників «Слово» в Західній Європі та ін. [3]. Українські науковці (Т. Кремінь [8], М. Корпанюк [7], Г. Карась [6], Л. Старовойт [11] та ін.) дотримуються періодизації життя Ю. Бойка-Блохина, створеної його першим біографом Д. Блохин, виокремлюють різні аспекти сприймання аксіосфери діяльності видатної особистості.

Загострюючи увагу на мистецькій і науковій складових творчості Ю. Бойка-Блохина, підкреслимо зазначений у біографії, викладений Д. Блохин, театральний та театрознавчий вектори. Ідеться про світоглядний вплив на митця брошури Я. Мамонтова «На театральних роздоріжжях» (Харків, 1925), що привело до захоплення театральним мистецтвом, зокрема театром «Березіль» Леся Курбаса. Праця Д. Блохин «Початки мистецької діяльності Юрія Блохина: дослідження історії “Молодого театру” та його засновника у Києві» висвітлює низку цікавих аспектів із мистецької діяльності Ю. Блохина ще в юнацьких роках [4, с. 68–87]. Так, у 1928 році він відвідав редакцію журналу «Нове мистецтво», що містилася в самому театральному будинку «Березоля», редактором якої був В. Хмурий. Юрій передав свою першу статтю, у якій здійснив аналіз експозиції Театрального музею ВУАН («Експозиції Театрального музею ВУАН»). Сама газета зберігається в Музеї-архіві родини Блохиних.

Невідомою в Україні є політична, драматична хроніка Ю. Бойка-Блохина із сучасного життя на 4 дії «Зможу» (під псевдонімом Зорич), яка неодноразово демонструвалася на сцені за Океаном. Події в п'єсі відбуваються в 1941–1943 роках в одному з міст Лівобережжя. Рукопис праці знаходиться в музеї-архіві в Переяславі та над-

рукований у книзі Д. Блохин [13, с. 282–339]. У фондах Центру, в особистій бібліотеці Ю. Бойка-Блохина, зберігається дослідження Д. Антоновича «Триста років українського театру 1619–1919», видане в 1925 році Українським громадським видавничим фондом у Празі, що для нас є додатковою ознакою концептуалізації життєвого та наукового простору професора ідеєю «Український театр» і дозволяє засвідчувати значну онтологізацію театрознавчих інтересів у спадщині митця.

У дослідженні І. Берези постать Ю. Бойка-Блохина представлено як діаспорного митця, який цікавився українською драматургією у зв'язках із думкою літературознавчою. Контекстом до розуміння ролі театрального мистецтва в науковій спадщині професора є інтерес до сучасної драматургії на етапі студентства в Миколаївському інституті народної освіти; розвідка «Театральний музей ВУАН» (написана під час роботи в Науково-дослідному інституті імені Т. Г. Шевченка в Харкові); обґрунтування феномена модерного театру Л. Курбаса у статті «Молодий театр» (1930); колізії людської особистості – «Драма “Між двох сил” В. Винниченка як відображення української національної революції» (1968). Аналіз зацікавленості науковця впродовж життя проблемами українського театру дає змогу констатувати його високий потенціал «в галузі театрознавства, який, на жаль, не був достатньо зреалізованим через об'єктивні причини політичних мотивів дослідника. Але сформована ще в юності зацікавленість драматичним дійством вилилася у зрілі роки у прекрасних статтях про модернізм у творчості В. Винниченка та Лесі Українки» [1, с. 79].

Зазначимо, що в контексті висвітлення джерел мистецької діяльності Ю. Бойка-Блохина відкривається можливість дізнатися про любов до музики та співу, яка сформувалася в дитинстві. Батько Юрія знав «безліч пісень, колядок, весільних, козацьких, бурлацьких і дещо із Лисенка, Стеценка, так, що ми, тобто мама, я, молодші сестра і брат, очолювані татком, творили хатній хор і вечорами захоплено концертували. Оперний спів – це була домена лише тата й мами, вони знали напам'ять “Запорожця за Дунаєм”, “Наталку Полтавку”, “Вечорниці” Ніщинського і майстерно виводили не тільки арії та дуети, але й “Хор”. Отже, колисався я не в колисці, а і в українській пісні» [4, с. 69].

Коло музичних інтересів Ю. Бойка-Блохина також відтворюють представлені у фондах Центру випуски періодичного видання журналу музичного та мистецького життя «Вісті» («Herald»), що виходив друком у Міннесоті (США). На сторінках видання розміщено статті про композиторів, співаків, диригентів; відомості про діяльність хорових колективів; історію музичних інструментів тощо. Видання є потужно ілюстрованим, музикознавчі статті – високо професійними. Зокрема, збереглися випуски журналу за 1964 (III), 1965 (IV), 1966 (V), 1967 (VI), 1968 (VII), 1969 (VII), 1970 (VII) роки, що підтверджує глибоку зацікавленість професора теорією та історією музичного мистецтва, академічною національною виконавською традицією. Підтверджує цю думку (у контексті концепту «Українська музична культура») і наявне в особистій бібліотеці Ю. Бойка-Блохина видання Олександра Кошиця «З піснею через світ. Подорож української республіканської капели» (Вінніпег, Манітоба, 1952, Т. 1), у якому відображено внутрішні відносини в колективі, умови його праці, побут різних країн світу, концертні виступи Капели та сторінки мистецької історії славнозвісного хору.

У книжковому фонді серед особистих книг Ю. Бойка-Блохина міститься розвідка Павла Маценка «Дмитро Степанович Бортнянський і Максим Созонтович Березовський», що вийшла друком Українського національного видавництва в

Канаді в 1951 році та була подарована професору автором із дарчим написом – 23.05.1952 р.

Окремою папкою у фондах Центру представлений Місячник літератури й мистецтва «Музагет» (1919) – київське видання, започатковане Товариством українських письменників і мистців. На обкладинці першого та єдиного номера журналу зазначається, що він «виходитиме від 5–7 аркушів друку по такому програму: I. Красне письменство і мистецька проза. II. Статті по всіх галузях мистецтва: поезія, малярство, музика, будівництво, різьбярство, театр, сницарство і т. п. III. Статті по питаннях філософії та психології творчости. IV. Критика й бібліографія. V. Хроніка мистецького життя» [15]. Наголошується, що має висвітлюватися сучасне мистецьке життя, а автори творів, оминаючи орієнтації на певні літературні напрями, подають до публікації художньо-цінні твори, чим знімають перешкоди на шляху розвитку української культури як складової загальноєвропейського контексту.

У журналі було опубліковано такі твори: поезії Михайла Жука, Дмитра Загула, Володимира Кобилянського, Кліма Поліщука, Олекси Слісаренка, Миколи Терещенка, Павла Тичини, Павла Филиповича (Зорева), Володимира Ярошенка; прозові твори Павла Вірина, Ігнатія Михайлича, Михайла Жука, Галини Журби; статті Ю. Іваніва-Меженка («Творчість індивідуума і колектив»), Івана Майдана («Поезія як мистецтво»), Миколи Бурачека («Мистецтво у Києві»), Леся Курбаса («Нова німецька драма») [15, арк. 167–168].

Викликає інтерес розділ «Хроніка», у якому повідомлялося про створення «Фольклорної комісії»¹ при першому відділі Української академії наук, склад Ради Київського «Пролеткульту», відкриття українського «Льоху мистецтва», заснування Всеукраїнського професійного товариства «Мистецький цех», видання першого номера журналу «Мистецтво», заснування театру імені Т. Шевченка в Сумах, репертуар «Молодого театру» Л. Курбаса тощо [15, арк. 163–165], що ілюструє множинність тенденцій у розвитку мистецького життя Києва. На нашу думку, наявність документа в архівних фондах Центру додатково до представлених у постійній експозиції видань українською та німецькою мовами наукових праць Ю. Бойка-Блохину ілюструє домінантність концепту «Українська література» в концептуалізованому просторі музею.

Друга складова матеріалів Центру охоплює Фонд III – особистий фонд, присвячений життю і діяльності Дарини Тетерини-Блохін. Він наповнений епістолярієм, меморіальними речами, книжковими надбаннями українських та зарубіжних авторів. У процесі опрацювання архівних матеріалів Центру виникає думка про самовідданість Дарини Блохін родинній науковій та мистецькій спадщині як складовій відповідних надбань, розпорошених по всьому світу. Адже вона є другим комунікантом культурного діалогу різних часів, який відбувається в межах цієї родини. Діяльність науковиці зі зберігання, продукування, поширення та передавання творчих надбань Ю. Бойка-Блохину сприймається як пережитий нею досвід активізації регіональної архівної культури.

В експозиціях Музею представлено видані Дариною Блохін матеріали про політичну та наукову діяльність Ю. Бойка-Блохину [12], які містять бібліографію основних праць ученої. Як масштабне міжкультурне явище осмислена науковцем діяльність Юрія Бойка-Блохину в німецькому світі [13].

¹ Мається на увазі Фольклорно-етнографічна комісія при Історико-філологічному відділі УАН/ВУАН.

Уже вийшло друком і представлене в постійній експозиції Центру п'ятитомне видання епістолярної спадщини Юрія Бойка-Блохін (2007, 2014, 2017, 2020, 2020). Рукописи листів, що увійшли до нього, зберігаються у фондах Центру. Зміст видання вражає масштабністю: перед очима читача виникають яскраві картини історії України та української літератури. Науковець листувався з видатними українськими, німецькими, американськими вченими, політиками, діячами культури та мистецтва. Серед них – Юрій Шевельов, Дмитро Чижевський, Дюма Оляничин, Святослав Гординський, Дмитро Нитченко, Ігор Костецький, Ярослав-Богдан Рудницький, Володимир і Дарія Кубійовичі, Олександр Кульчицький, Марк Антонович, Петро Одарченко, Борис Крупницький, Володимир Жила, Любомир Винар, Людмила Красицька та ін.

Викликає інтерес не тільки історико-політичний, величезний літературознавчий контекст листування корифеїв діаспорної науки і культури, але й різнобічність інтересів української інтелігенції, а тому й мистецький контекст спілкування митців. Наприклад, видатний поет, критик, художник, графік Св. Гординський у листі до Ю. Бойка від 1 вересня 1982 року з Верони висловлює думки щодо зв'язків української культури із Заходом, зокрема, музичних: «Ніде не можу знайти Вальдбрюлерової «Славіше балалайка», Ляйпціг, 1843, а там є понад сотня наших пісень і також важлива передмова ... Маю цікаві матеріали про використання наших народних пісень німецькими композиторами (Бетговен, Гайдн, Шуберт та ін.). Фактично німці куди більше взяли від нас, як ми від них» [2, с. 221].

Отже, збереження та поширення матеріалів родинного архіву стали сенсом наукового й суспільного життя Дарини Блохін. Уважаємо, що потужна видавнича діяльність науковиці детермінує активність таких елементів семіосфери міста, як пам'ять культури та інтертекстуальність, оскільки зміст листування віддзеркалює більш широкий культурний контекст – «Українське діаспорне культурне середовище».

На прикладі матеріалів фондів Центру можна констатувати й наповненість інформаційної сфери семіотичного простору музею-архіву, яку неможливо сприйняти як цілісність культурних смислів незалежно від результатів потужної наукової діяльності Дарини Блохін. Вони презентують науковицю як відому літературознавицю, педагогиню, громадську діячку.

Зміст бібліографічного покажчика науково-педагогічної діяльності Дарини Блохін за період 1964–2019 років [14] охоплює визначальні вектори її літературознавчих інтересів: шевченкознавчий, сквородинознавчий, франкознавчий, лесезнавчий. Авторка досліджень «живе» в українському слові: у своїх літературознавчих студіях відчуває його високу філософічність і поетичність.

У процесі еволюції літературознавчих інтересів для неї стають важливими проблемами життєвого і творчого шляху Ю. Бойка-Блохін, його політичної та літературознавчої діяльності; рідної мови в середовищі української діаспори в Мюнхені; Тараса Шевченка як пророка національного відродження; педагогічних поглядів та діяльності Григорія Сковороди; життя і творчості Святослава Гординського; мови і духовності народу; об'єднання українських письменників «Слово» в еміграції в Європі та за Океаном; наукової діяльності Д. Оляничина, Д. Чижевського; релігійного світогляду Т. Шевченка, Г. Сковороди та ін. Зазначене, на нашу думку, відображає безперервний багаторічний процес особистісного усвідомлення Д. Блохін долі української культури у світі й водночас сприяє семіотичній наповненості музейного простору світоглядними цінностями. Друкується бібліографічний покажчик праць Дарини Бойко-Блохін, створений упродовж 2020–2024 років.

Важливий елемент семіосфери міста – інтертекстуальність – також виразно представлений у семіотичному просторі регіональної музейної культури, оскільки продукується в потужній громадській діяльності Дарини Бойко-Блохин, передусім як президента Німецько-українського наукового об'єднання імені проф. Ю. Бойка-Блохина (НУНО). Воно двадцять два роки потужно функціонує одночасно в Німеччині й Україні, зокрема, спираючись на презентаційні можливості Наукового центру професора Ю. Бойка-Блохина. Мету діяльності цієї громадської організації увиразнено у вивченні та популяризації здобутків української науки, культури, історії в Європі.

НУНО розпочало власну історію 2002 року. Структуру об'єднання утворюють чотири робочі комісії (філософська, літературно-історична; суспільно-економічна; релігійно-філософська; культурно-мистецька), що дає змогу ефективно забезпечувати циркуляцію соціокультурної інформації з актуальних питань української культури.

Наукова складова діяльності НУНО яскраво виявляється в організації, проведенні та виданні матеріалів щорічних міжнародних наукових конференцій (наразі видано 14 збірок), які під егідою об'єднання відбуваються в Університеті Григорія Сковороди, починаючи з 2008 року. Знаковими в семіотичному аспекті виданнями вважаємо збірник наукових праць за матеріалами XIII Міжнародної конференції від 14 травня 2021 року «Українці – жертви концентраційних таборів, остарбайтери, діти війни» (Мюнхен ; Тернопіль, 2021), збірник наукових праць «Голодомор та Голоди ХХ ст. в Україні: Україна пам'ятає – світ визнає» (Мюнхен ; Тернопіль, 2022). Наукові щорічні конференції в Німеччині під егідою НУНО, співпраця з Бундестагом дали можливість вибороти визнання Німеччиною Голодомору в Україні 1932–1933 років як геноциду українського народу й увиразнило результати Проекту щорічної праці вчених НУНО.

Деталізуємо потужність розмаїтої діяльності НУНО, спираючись на звіт організації за 2019 рік, оприлюднений 31 січня 2020 року. Зокрема, пропозиціями до виконання в документі оголошено активізацію вивчення та популяризації спадщини Інокентія Гізеля, Юрія Клена; започаткування в Мюнхені щорічного академічного колегіуму для старшокласників з України; оприлюднення статей про НУНО у Вікіпедії та інших ресурсах; доповнення статей про Ю. Бойка-Блохина німецькомовним викладом та викладом іншими міжнародними мовами; формування біографічної збірки про членів НУНО; пошук співпраці з іншими українськими громадськими організаціями в Мюнхені, із науковцями в Баварії та Німеччині загалом; подальша співпраця з науковцями України в контексті проведення наукових академій і конференцій; започаткування дискусії щодо доцільності додатку «Хмельницький» у назві м. Переяслава, де діє Музей-архів Родини Блохиних [16, арк. 5]. Як бачимо, прогностична діяльність організації на 2020 рік проілюструвала активність комунікації, на кшталт ландшафт-текстів як елементів семіосфери міста.

Відзначимо, що сьогодні НУНО проводить зустрічі та музичні вечори з українцями, які тимчасово перебувають на території Німеччини під час російсько-української війни.

Вищезазначене свідчить, що в семіосфері м. Переяслава простежується тенденція до ущільнення семіотичного простору регіональної музейної культури за рахунок появи нових культурних артефактів. Науковий центр Юрія Бойка-Блохина Університету Григорія Сковороди в Переяславі сприяє наповненню семіосфери міста через активізацію її елементів: пам'яті культури, комунікації, ландшафт-текстів, інфосфери, інтертекстуальності як нових знакових систем, що збагачують семіотичний простір регіональної музейної культури. Архівні матеріали Центру презентують міжкуль-

турну діалогізацію хронологічно різних часів у житті та творчості двох видатних особистостей ХХ – початку ХХІ ст. – Юрія Бойка-Блохина та Дарини Тетериної-Блохин. Аналіз матеріалів фондів Центру проілюстрував феномен концептуалізації семіотичного простору регіональної музейної культури та семіосфери міста загалом за рахунок високого онтологічного статусу в житті та творчості Ю. та Д. Блохиних концептів «Україна у світі», «Український театр», «Українська музична культура», «Українська література». Діяльність Наукового центру Юрія Бойка-Блохина позитивно впливає на освітньо-виховний процес в Університеті та поза його межами, сприяє формуванню нових уявлень молоді про Україну, цілісність та безперервність національної культурної традиції, парадигму її євроінтеграційного розвитку.

Джерела та література

1. Береза І. Ю. Бойко-Блохин – дослідник українського театру. *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 30. С. 76–80.
2. Блохин Д. Епістолярна спадщина Юрія Бойка-Блохина. Мюнхен ; Тернопіль, 2014. Т. II. 496 с.
3. Блохин Д. Життєвий, науковий і політичний шлях Ю. Бойка-Блохина. *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 30. С. 3–24.
4. Блохин Д. Початки мистецької діяльності Юрія Бойка-Блохина: дослідження історії «Молодого театру» та його засновника у Києві. *Він став легендою живою: збірник наукових праць за матеріалами VIII Міжнародної наукової конференції (14–15 травня 2014) : т. 8. / заг. ред. Дарини Блохин. Тернопіль : Астон, 2014. С. 68–87.*
5. Зуев С. П. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова) : автореф. дис. <...> канд. мистецтвознав. : 17.00.01. Харків, 2007. 20 с.
6. Карась Г. Культурно-мистецькі аспекти життя і діяльності професора Юрія Бойка-Блохина. *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 30. С. 87–91.
7. Корпанюк М. Юрій Бойко-Блохин (1909–2002) – літературний критик. *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 30. С. 92–100.
8. Кремінь Т. Гарт Юрія Бойка-Блохина: «Миколаївський період». *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 30. С. 46–52.
9. Малинка М. Фонди музею-архіву професора Юрія Бойка-Блохина. *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 30. С. 206–208.
10. Нариси з історії музеїв Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / відп. ред. С. М. Вовкодав. Переяслав ; Кам'янець-Подільський : Рута, 2023. 540 с.
11. Старовойт Л. Штрихи до біографії Ю. Г. Бойка-Блохина. *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 30. С. 136–141.
12. Тетерина Д. Життя і творчість Юрія Бойка-Блохина. До 70-річчя діяльності. Мюнхен ; Київ : Видавництво імені Олени Теліги, 1998. 271 с.
13. Тетерина-Блохин Д. Діяльність Юрія Бойка-Блохина в німецькому світі. Переяслав-Хмельницький ; Мюнхен, 2009. 399 с.
14. Тетерина-Блохин Д. Бібліографічний покажчик науково-педагогічної діяльності за період 1964–2019 рр. Мюнхен ; Тернопіль, 2019. 483 с.
15. Музей-архів імені Юрія Бойка-Блохина Університету Григорія Сковороди в Переяславі. *Місячник літератури і мистецтва МУЗАГЕТ*. Спр. № 13. 127 арк.
16. Музей-архів імені Юрія Бойка-Блохина Університету Григорія Сковороди в Переяславі. *Звіт НУНО за 2019 р.* Рукопис. 5 арк.

References

1. BEREZA, Inna. Yu. Boiko-Blokhyn is a researcher of Ukrainian Theater. *Scientific Notes on Ukrainian History*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012, vol. 30, pp. 76–80 [in Ukrainian].
2. BLOKHYN, Daryna. *Epistolary Heritage of Yurii Boiko-Blokhyn*. Munich-Ternopil, 2014, vol. 2, 496 pp. [in Ukrainian].
3. BLOKHYN, Daryna. Life, Scientific and Political Path of Yu. Boiko-Blokhyn. *Scientific Notes on Ukrainian History*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012, vol. 30, pp. 3–24 [in Ukrainian].
4. BLOKHYN, Daryna. The Beginnings of Yurii Boiko-Blokhyn's Artistic Activity: A Study of the History of the «Young Theater» and Its Founder in Kyiv. In: Daryna BLOKHYN, ed. *He has Become a Living Legend: Collected Scientific Works After the Materials of the Eighth International Scientific Conference (May 14–15, 2014)*, vol. 8. Ternopil: Aston, 2014, pp. 68–87 [in Ukrainian].
5. ZUIEV, Serhii. *Modern Cultural Space and Semiotics of the Music Festival (After the Materials of Kharkiv)*: Author's Abstract of a Ph.D. Thesis in Art Studies: 17.00.01. Kharkiv, 2007, 20 pp. [in Ukrainian].
6. KARAS, Hanna. Cultural and Artistic Aspects of the Life and Activities of Professor Yurii Boiko-Blokhyn. *Scientific Notes on Ukrainian History*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012, vol. 30, pp. 87–91 [in Ukrainian].
7. KORPANIUK, Mykola. Yurii Boiko-Blokhyn (1909–2002) is a Literary Critic. *Scientific Notes on Ukrainian History*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012, vol. 30, pp. 92–100 [in Ukrainian].
8. KREMIN, Taras. Endurance of Yurii Boyko-Blokhyn: «Mykolaiv Period». *Scientific Notes on Ukrainian History*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012, vol. 30, pp. 46–52 [in Ukrainian].
9. MALYNKA, Mykola. Funds of the Museum-Archive of Professor Yurii Boiko-Blokhyn. *Scientific Notes on Ukrainian History*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012, vol. 30, pp. 206–208 [in Ukrainian].
10. VOVKODAV, Serhii, resp. ed. *Essays on the History of the Museums of the National Historical and Ethnographic Preserve «Pereiaslav»*. Pereiaslav – Kamianets-Podilskyi: Ruta Printing House, 2023, 540 pp. [in Ukrainian].
11. STAROVOIT, Liudmyla. Traits to the Biography of Yu. H. Boiko-Blokhyn. *Scientific Notes on Ukrainian History*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012, vol. 30, pp. 136–141 [in Ukrainian].
12. TETERYNA, Daryna. *Life and Works of Yurii Boiko-Blokhyn. On the Occasion of the 70th Anniversary of Activity*. Munich-Kyiv: Olena Teliha Publishing House, 1998, 271 pp. [in Ukrainian].
13. TETERYNA-BLOKHYN, Daryna. *Activity of Yurii Boiko-Blokhyn in the German World*. Pereiaslav-Khmelnyskyi – Munich, 2009, 399 pp. [in Ukrainian].
14. TETERYNA-BLOKHYN, Daryna. *Bibliographic Index of the Scientific and Pedagogical Activity for the Period of 1964–2019*. Munich – Ternopil, 2019, 483 pp. [in Ukrainian].
15. *Museum-Archives of Yurii Boiko-Blokhyn at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*. Monthly Magazine of Literature and Art MUZAGET. Dossier no. 13. Folios 127 [in Ukrainian].
16. *Museum-Archives of Yurii Boiko-Blokhyn at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*. NUNO Report for 2019. Manuscript. Folios 5 [in Ukrainian].

Конфлікт інтересів

Авторка не має потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

Отримано / Received 20.06.2023

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 30.11.2023 p.